

Yusuf Ni Tomu

Na'a Vaidida

Kejadian 37-50 – Cerita Yusuf

Bahasa Fordata

Yayasan Pemberdayaan Masyarakat Desa MTB

Saumlaki, 2009

Yusuf Ni Tomu Na'a Vaidida

©Yayasan Pemberdayaan Masyarakat Desa MTB, 2009

Kejadian 37-50 – Cerita Yusuf

Bahasa Fordata

Maluku, Indonesia

The Joseph Story in Our Language

Fordata Language

Maluku, Indonesia

Hak cipta gambar-gambar ada pada Cook Communications Ministries International. ©David C. Cook Publishing Co., 1978. Gambar-gambar dipakai dengan izin pemegang hak cipta.

Cetakan Kedua

2009

Yusuf Ni Tomu

35 ^{22c-26} Yakub yanan a brana vutu rahin irua. Yanan ovi renarira verin Lea, iya'an a naran Ruben, beti Simeon, Lewi, Yehuda, Isakhar ovu Zebulon. Yanan ovi renarira verin Rahel nararira Yusuf ovu Benyamin. Yanan ovi renarira verin Bilha i neluk iria verin Rahel, nararira Dan ovu Naftali. Yanan ovi renarira Zilpa i neluk tamata iria verin Lea, nararira Gad ovu Asher.*

Yusuf ni mifi ra

37 ¹Yakub nana'a Kanaan. Lan ana yaman nsuta talik ni ahu livur ana, ia nleal vali inyai.

²Yakub ovu yanan ra rir tomu urun wean ini. Amar yai, na Yakub yanan brana i naran Yusuf ni varat vutu rahin ifitu roak, ia novu vali a'an fareling ovi renariria ra verin Bilha ovu Zilpa. Irmunuk rfawatak yamarira ni bibi ra ovu domba ra. Yusuf ti nfamalik verin yaman a ne, a'an ra rotu afa ovi sian ra.

³Tali yanan ra, na Israel nlobang Yusuf nlia tali ira munuk, tevek na'ut i rarali Yusuf, na Yakub itrana roak ia. Ba amar isa, na ia nala ravit blawat kalkelak lolin isa verin Yusuf.* ⁴Amar yai na, Yusuf a'an ra rarea lahir yamarira nlobang ia, ba rkifan ia ovu ranovak lahir na'a ralarira ra ma, deka rangrihi ma lolin kikiyai verin ia, tevek yamarira a nlobang a'uk ia nlia tali ira.

* 35.22c-26 (35:26) Yakub nlobang buas Rahel, nlia tali Lea. Msi'ik Kejadian 29:30.

* 37.3 Lan ana, Ubu nfanara Yakub ne, Israel.

Yusuf a'an ra rsi'ik yamarira nlobang ma dawan Yusuf nlia tali ira
(37:2)

⁵Ovan isa na, Yusuf namifi. Nata nfamalik ni mifi yai verin a'an ra, na rtafal ma rkifan ia. ⁶Ia nfalak verin ira ne, “Eka mryenar ning mifi ini. ⁷Ya'a urea ne wean i tna'a va'i ma tkeak slarufneri ni tenat ra obin, na ning slarufneri ra rdiri ma rmalola, na mia bira ra rdiri lilit ya'a ningu a, ma rsoak verin ia.”

⁸Ira rorat waweang ia ma rfalak ne, “Weninya! Ba oa mane motu raja verin ami? Oa inam ma fwareta ami?” Ira rtafal ma rkifan ila'a Yusuf, tevek ni mifi yai ovu afa ovi nfamalik ra.

⁹Nata namifi ewal vali. Nfamalik ni mifi ihin a verin a'an ra ne, “Eka mryenar ning mifi isa ini ewal. Lera, vulan, ovu nara vutu rahin isa rsuta ma rsoak na'a wahang ralan a.”

¹⁰Nfamalik verin yaman a ovu vali a'an ra, na yaman a ntabu

lahir ia ma nfallak ne, “Mu mifi yai ihin a wean inbinyai? Wol kena lahir ma ya'a ovu renam a, nfallal vali a'am ra amsoak verin oa.”¹¹ Ba a'an ra ralarira sian ia ovu wol inar ia, na'uk yaman nanovak lalawatan na'a mifi yai ihin a.

Yusuf a'an ra rfedi ia

¹² Amar isa na, Yusuf a'an ra rti ma rfa'an yamarira ni bibi ra ovu domba ra na'a va'i mera ovi rfaseri ahu Sikhem.^{13,14} Ba ti ma amar ifira nelak roak, na Israel nera Yusuf ma nfallak verin ia ne, “Muti wan i a'am ra rfa'an bibi ra ovu domba ra, ma msi'ik ne, ira weninba ovu vali weninba ovu afwatan ra. Msi'ik munuk roak, beti mewal oa mwa ma fwamalik verin ya'a.”

Yusuf ntorung afovi yaman nfallak a ma nfallak ne, “Lolin ta baba.” Ba nbana talik yaman a ntali rira rahan a na'a wan i naran Hebron, ma nti va'i mera ovi rfaseri ahu Sikhem.

¹⁵ Naran Sikhem ana, nbana nti va'i mera ovi rna'a inyai a ma ndava a'an ra. Brana isa nrea ia, ba norat ia ne, “Oa mdava aka?”

¹⁶ Yusuf nfallak verin ia ne, “A'ang ra rma ma rfa'an yamamami ni afwatan ra, ba uma ma udava ira. Baba, beta ne mtuan ira ma mka'a ne rna'a inba?”

¹⁷ Brana yai nfallak ne, “Inlangin a urea ira na'a ini, na'uk wol rleal roak, ba beta ne rti va'i mera ovi rfaseri ahu Dotan, tevek urenar ira rfalak wean inyai.”

Ba Yusuf nbana lalean ma norang ira nti Dotan ma ntuan ira na'a inyai.

¹⁸ Tali raroa obin na, Yusuf a'an ra rsi'ik nala roak ia. Wol ntuan ira obin na, ra'an vai isa mane rfedan ia.¹⁹ Rsifalak afa verin ira ne, “Tamata i ba'i namifi yai nma roak eri.”²⁰ Ba tfedan ia, nata telik ia nsuta wear kakear i near yai. Tewal ita ki tfalak ne, afwatan dawan ra'an roak ia. Totu weninyai boma tsi'ik ne ni mifi yai weninba!”

²¹ Na'uk tali ira na, Ruben nrenar ira ma nfikir mane nala Yusuf ntali ira ovu nfallak ne, “Deka tfedan ia.”²² Deka byoak laran a, ba myelik fava'at watan ia nsuta wear kakear yai ralan a. Wear i na'a ebang ita ma na'a wan lean vu ini. Na'uk mia deka fyedan

ia.” Ia nfallak weninyai tevek nanovak na'a ralan a ma nala ewal ia, ma novun ia nti verin yaman a.

²³Ba Yusuf ti ma naran warira i rna'a yai, na raling vatuk lahir ni ravit blawat kalkelak yai, ²⁴beti relik ia nsuta wear kakear i near yai ralan a.

²⁵Rotu munuk wean inyai ana, rdoku ma rafna'an. Bet mane rafna'an, na rarea sidovung isa ntali raroa nma. Tamata avyai Ismael ubun nusin ra, ira ravul rira afwatan isa i naran unta. Unta avyai rvuat afa ovi rotu ma afamtahan ra lanun ovu rtaha vali ngul i voan lolin, ovu vali aa ulin i voan lolin. Ira rtali wan i

Yusuf a'an ra relik ia nsuta wear kakear ralan (37:25)

naran Gilead mane rti Mesir ma rfedi afa ovi rvuat ra.

²⁶Ba Yehuda nfalak verin a'an a warin ra, "Ita tfedan waridida ini ma tfonak ni matmatan ana, veka utud aka?" ²⁷Ba tfedi watan Yusuf verin Ismael ubun a nusin ovi rbana roak mane rma ini. Deka tfedan ia, tevek waridida ia. Ita ka'i totu sian watan ita."

Ira rtorung ne, "O'u."

²⁸Ba Ismael ubun a nusin ra ovi rtali Midian yai rma, na Yusuf a'an ra ti rsikat ewal ia tali wear kakear yai ralan a, ma rfedi ia verin tamata avyai ovu ni fyawan a perak vutrua watan. Rfedi roak ia ba tamata avyai rovun ia ma rti Mesir.*

²⁹Amar i rfedi Yusuf yai na, Ruben wol nana'a inyai. Ba ti ma newal ia ma nsi'ik na'a wear kakear yai ralan a na, Yusuf wol nleal roak, ba nkamadir lahir ni ravit a al nfaturu ne, ralan a lalau urun i lahir. ³⁰Ba norat warin ra ne, "Yusuf wol nleal roak, ba ia na'a inba? Ya'a wol ala ia ntali mia obin, ba ki otu aka?"

³¹Ba rfedan bibi isa ma rala ni lara a ma al rsoka na'a Yusuf ni ravit blawat kalkelak a. ³²Nata rtaha ravit a blawat yai rti rira rahan ma rfaturu verin yamarira, ma rfalak ne, "Ami amrea afa ini. Baba eka mefa ne iki ni ravit ini? Beta ne Yusuf nia?"

³³Yakub nsi'ik na nka'a lahir, ba nfalak ne, "Kena, ini Yusuf ni ravit blawat a." Ia nafwak al nfalak ne, "Afwatan dawan ovi rna'a nangan ralan a rsat ma ra'an roak yanak a ma nmata!" ³⁴Ia ralan a lalau urun i lahir ma nfaktanit. Ba nkamadir lahir ni ravit a, ovu neluk ung i rotu tali bibi ulin ra ma al nfaneak ne, ralan lalau urun. Ovan amar ia nvakar lalawatan, tevek ralan a lalau urun ia. ³⁵Velik ne yanan vata brana ra rkiwal ma rfamolu ia, na'uk fena nmolu. Ia nfalak ne, "Uvakar nata ki ti naran i umata a, ma uti una'a vali wan matmatan."

³⁶Amar yai vali, na Ismael ubun a nusin ra ovi rtali Midian yai rovun Yusuf ti ma raran Mesir. Ba rfedi turuk ia ewal verin tamata dawan i naran Potifar. Potifar nkarya ma nfareta tamata ovi rwanar raja Mesir ni rahan dawan a.*

* 37.28 Fyawan perak vutrua yai wean nuhu ra rbahir verin brana iria na'ut inyai.

* 37.36 Firaun yai, raja Mesir ni van te jabatan a.

Yusuf nana'a Potifar ni rahan

39 ¹Na'a Mesir, na Yusuf neluk tamata iria. Ismael ubun a nusin ra rfedi roak ia verin tamata dawan isa naran Potifar. Potifar ini nkarya ma nfareta tamata ovi rwanar raja Mesir ovu ni rahan dawan a.

²Ubu nfatuang Yusuf ovu nlobang ia na'a wan i nkarya, ba afa ovi notu ra lolin lalawatan. Ia nana'a Potifar ni rahan a. ³Potifar nsi'ik afa ovi notu ra lolin urun, ba nka'a ne, Ubu nfatuang Yusuf ovu nlobang ia. Ba Yusuf notu nala munuk karya ovi Potifar nala verin ia. ⁴Ia notu ma Potifar ralan a lolin watan, ba nera Yusuf ma nasusan munuk ni rahan ovu ni metan ra. Ia nfareta vali tamata ovi rkarya na'a rahan ralan. ⁵Tali amar yai Yusuf nasusan munuk Potifar ni rahan ovu ni metan ra, ba Ubu naflahar Potifar. Ubu notu ma ni rahan teta malinan watan ovu va'i ihin ra ntfal ma rivun ila'a, tevek Yusuf nana'a ni rahan. ⁶Potifar nala fareta verin Yusuf ma nasusan munuk lahir ni metan ra. Ia inan urun tevek Yusuf nana'a ni rahan, ba wahan a wol nwa'uk roak. Yusuf nasusan afaka watan, teran a'uk afamtahan i inan ma na'an a!

Yusuf tenan ovu felan a lolin, ⁷ba amar isa, na Potifar awan a nsi'ik Yusuf, na inan ia. Nata nweang ia ma nfalak ne, “Mwa ma mtuba ovu ya'a.”

⁸Na'uk Yusuf nafena Potifar awan a. Ba nfalak ne, “Ufena! Eka fwikir ma lolin. Awam a nala fareta verin ya'a ma usi'ik ni rahan teta a. Ia nera ya'a ma ususan munuk verin ia. ⁹Na'a rahan ini, ya'a duang a'uk Potifar, tevek nala fareta verin ya'a wean i nfareta a! Ia nala munuk lahir akataka verin ya'a ma usi'ik, teran oa a'uk ia wol nala, tevek awan oa. Weninba ala oa ma otu sian duang a? Ufena lahir! Ubila'a nfalak ma deka otu weninyai, tevek wean i utorung, na otu sian urun Ia roak.”

¹⁰Na'uk vata yai lokat amar nma lalawatan ma nweang ia. Na'uk Yusuf nafena, ba nfaroa tenan a tali vata yai.

¹¹Amar isa, na Yusuf nti rahan ralan mane nkarya, na tamata ovi rkarya na'a rahan ralan yai wol rleal munuk. Potifar awan a aksa ia watan na'a rahan ralan. ¹²Vata yai nma ma nving Yusuf ni

ravit a ovu nkiwal ia ma nfalak ne, “Mwa ma mtuba ovu ya'a.” Na'uk Yusuf nasdai vatuk tenan a tali ia ma nafla nti murin, na'uk ni ravit a vata yai ntaha teri.

¹³Vata yai nsi'ik, na Yusuf nafla talik ni ravit a ma wol nleal roak, ¹⁴ba nafwak verin ni tamata iria brana ra ma nfalak ne, “Eka mysi'ik! Tamata Ibrani i awang novun ia nma rahan ini nfama'it ita. Ia nma wang i utuba a mane nlabir ya'a, na'uk ufwak urun ia. ¹⁵Ufwak boma tamata ra rlobang ya'a. Ba nrenar

Yusuf naflurut na'a bu'i ralan (39:15)

vaing dawan a, na nafla talik lahir ni ravit a ma nti murin.”

¹⁶Potifar awan a nfadoku ravit yai nebang ia ma al nanaban awan a newal ia. ¹⁷Awan a newal ia, beti nfamalik ewal tomu siklabir yai verin ia ne, “Tamata Ibrani i movun ia nma rahan ralan ini ma nkarya verin oa yai, nma ini mane nfama'it ya'a. ¹⁸Lolin i ufwak, ba nafla talik lahir ni ravit a ma nti murin. Ia notu ya'a weninyai.” ¹⁹Potifar nrenar awan a nfamalik munuk tomu yai, na nangrova ovu ralan a sian. ²⁰Ba nfareta ni tamata ra ma rtaha Yusuf ti rvatuk ia na'a bu'i ralan. Raja Mesir nfadoku tamata ovi rotu sala ia na'a bu'i yai.

²¹Na'uk Ubu nfatuang Yusuf ovu nlobang ia na'a bu'i yai. Ba

Yusuf lolin watan ia, ba notu ma tamata dawan i nfareta bu'i yai inan ia. ²²Ba tamata dawan yai nala fareta a verin Yusuf ma nfareta tamata ovi rna'a bu'i yai. Ia nasusan afa akataka munuk na'a inyai. ²³Tamata dawan yai wol nfikir roak afovi, tevek nala munuk roak verin Yusuf ma nsi'ik. Ubu nfatuang ia, ba afa ovi notu ra lolin lalawatan.

**Yusuf nfalyawang nala mifi ra verin tamata ovi rna'a
bu'i ralan a**

40 ¹⁻³Na'ut i rtutuk Yusuf na'a bu'i ralan ana, tamata dawan irua ovi rkarya verin raja Mesir rotu sala raja ralan a. Dawan isa nfareta tamata ovi rtaha afa ovi raja nenu ra, ovu dawan isa vali nfareta ovi rotu roti ma raja na'an a. Raja nangrova urun tamata irua yai, ba nfalak ma rtahang ira na'a tamata dawan i nfareta ovi rsi'ik raja, ni rahan a. Ra'abu'i lan roak Yusuf na'a wan yai. ⁴Tamata dawan yai nala fareta verin Yusuf ma nsi'ik tamata irua yai. Ira mnanat vali na'a bu'i yai.

⁵Ovan isa, na tamata irua yai ramifi. Irua ramifi, na'uk rir mifi ra ihir rsialing ira. ⁶Ni ilyan ana, Yusuf nsi'ik waharira ra ma nka'a lahir ne ralarira lalau. ⁷Ba Yusuf norat tamata irua ini ne, "Afakinimi wahabira wean byakar watan i?"

⁸Ira rfalak ne, "Indean ana amamifi, na'uk wol tamata isa vali na'a ini nfalyawang nala mami mifi ihirira ra."

Ba Yusuf nfalak verin ira ne, "Ubu a'uk nfalyawang nala mifi ra. Eka fyamalik bir mifi ra ma urenar."

⁹Tamata i nfareta tamata ovi rtaha afa ovi raja Mesir nenu ra, nfamalik lan ni mifi a. Ia nfalak ne, "Na'a ning mifi yai, na urea aa anggur isa na'a wahang ralan a. ¹⁰Aa yai ni sanan itelu, na brian munuk sanan avyai rafroang, beti rafut lahir, nata vuarira, beti rwavar lahir. ¹¹Utaha raja ni kobi a, ma ufufu anggur yai. Uferas anggur vahan a na'a kobi, beti ala verin raja."

¹²Ia nfamalik ni mifi weninyai, nata Yusuf nfalak verin ia ne, "Mu mifi yai ihin a wean ini: Aa sanan itelu yai ihin a amar itelu.

¹³Amar itelu ewal, na raja veka nera oa mane nfatalik oa tali bu'i ralan ini. Ba ia nfadoku ewal oa ma ti mna'a mu karya lan a, ma

mtaha ewal afa ovi raja nenu ra. ¹⁴Ira veka rfatalik oa tali bu'i ini, na deka mublufang ya'a. Oa veka lolin watan, na mlobang ya'a ma fwamalik ya'a verin raja, boma nfatalik ya'a tali bu'i ini. ¹⁵Tevek lan ana, rbori ya'a tali tamata Ibrani ra rir lanun. Velik ne ya'a wol otu afa sian vali na'a Mesir ini, na'uk rala watan ya'a ma una'a bu'i ralan ini.”

¹⁶Nata tamata i nfareta ovi rotu roti yai nrenar Yusuf nfalyawang mifi yai ovu ihin a lolin, ba nfalak verin ia ne, “Ya'a umifi vali. Ning mifi wean ini: uklulu ahir itelu rngora ovu roti na'a ulung ratan a. ¹⁷Ahir i na'a ratan lalean yai nsa'a roti felarira rivun verin raja. Nata manut nangan ra rsuta ahir yai ma ra'an munuk roti avyai.”

¹⁸Ba Yusuf nfalak verin ia ne, “Eka mrenar mu mifi yai ihin a: Ahir itelu yai nfaturu ne amar itelu. ¹⁹Na'a amar itelu ralan ana, raja veka nsinir ni tamata ra ma rvangal ulum a, ovu rfaklo'i tbunam a na'a aa isa, ma manut nangan ra veka rma ma rkiki ihim a.”

²⁰Amar itelu ewal, na raja ni amar vulan kena ma nasweang dawan fareta ra munuk, ma notu snoba dawan verin ira. Ia nsinir tamata ra ma ti rera ntali bu'i ralan tamata i nfareta ovi rtaha afa ovi raja nenu ra, ovu vali tamata i nfareta ovi rotu roti a, ma ti rdiri raja ovu ni mangun wahar ralan ra. ²¹Raja nsikat ewal tamata dawan i nsi'ik afa ovi nenu ra, ba notu ewal ni karya lan a: ia ntaha raja ni kobi a. ²²Na'uk raja nsinir tamata ra ma rala tamata i nfareta ovi rotu roti verin ia, ma ti rfaklo'i ia na'a aa isa, wean lahir i Yusuf nfalak roak na'ut i nfalyawang mifi yai ihin a. ²³Na'uk dawan i nfareta ovi rtaha afa ovi raja nenu ra wol nangnanang Yusuf. Nablufang lahir ia.

Raja Mesir namifi

41 ¹Ba ti ma varat irua nelak roak, na raja namifi ne, ndiri oar isa naran Nil nelan a. ²Ia nrea karba ngbabal ifitu, felar lolin urun ira. Karba avyai rtali oar ralan yai rma, ma ra'an ria ovi rna'a oar nelan a. ³Nata nsi'ik ewal vali karba liak ifitu rtali oar ralan yai rma. Karba avyai raskun ma

luririra lalawatan ovu felar sian. Karba skun avyai ti rdir ebang karba ngbabal avyai na'a oar nelan a. ⁴Karba skun avyai ra'an munuk lahir karba ngbabal avyai. Wean ini, beti raja nbatar.

⁵Nata ntuba ewal ma namifi ewal vali. Namifi ne nsi'ik slarufneri kan isa i ni funu ifitu yai ihir lolin urun. ⁶Nata funu ifitu liak rtali slarufneri kan yai rafut. Na'uk rakla ovu raskun ma rangaran lahir, tevek nait timur i ngnea nkena ira. ⁷Funu ovi raskun ra rtelas ovi ihir urun yai. Nata raja nbatar, beti nka'a ne inlangin yai namifi watan.

⁸Ti ma ni ilya'an varverak sumatan ana, raja nangnanang ewal ni mifi ra, ba inan sian. Ia nera munuk tamata ovi limar vu'un ovu tamata kaka'a ovi ba'i rfalyawang mifi ra na'a Mesir ralan a, ma rfalyawang ni mifi ra. Ia nfamalik ni mifi ra verin ira, na'uk wol tamata isa vali nfalyawang nala mifi avyai.

⁹Nata dawan i nfareta tamata ovi rotu afa ovi raja nenu ra, nma ma nfalak verin ia ne, “Amar ini ungnanang ewal ning sala a. Ublufang Yusuf! ¹⁰Amar ovi rti roak veli, na raja mungrova ya'a ovu tamata i nfareta ovi rotu roti ma muan a. Baba, oa ma'abu'i ami na'a tamata i nfareta ovi rwanar oa, ni rahan dawan a. ¹¹Ovan isa, na amarua amamifi lahir, na'uk mami mifi ra rsialing ira. ¹²Ba amfamalik mami mifi avyai verin brana Ibrani isa naran Yusuf. Ia tuv marmuri vali ia obin, ovu neluk tamata iria verin dawan i nfareta tamata ovi rsi'ik oa ta baba, naran Potifar. Yusuf nfamalik mifi avyai ihirira verin ami. ¹³Ba, afa ovi ia nfalak avyai kena munuk lahir. Baba, oa fwatalik ya'a tali bu'i ma udoku ewal ning karya lan a, na'uk rfaklo'i tamata i nsi'ik mu roti a na'a aa isa.”

¹⁴Raja nrenar munuk afa avyai, ma nsinir lahir tamata boku ma ti rfatalik Yusuf tali bu'i yai ma rovun ia rti murin. Ba Yusuf nifur demin vulun a ma nar ia, beti nti ndiri raja wahan ralan a.

¹⁵Raja nfalak verin Yusuf ne, “Ovan isa, na umifi, na'uk wol tamata isa tali ini nfalyawang nala ning mifi ihin a verin ya'a. Ya'a urenar ne, oa sa'i mka'a fwalyawang tamata rira mifi ra.”

¹⁶Yusuf nfalak verin raja ne, “Ya'a wol uka'a ufalyawang mifi ra. Ubu a'uk veka nfavotuk nala mifi yai ihin lolin a verin oa ta

Yusuf nfaliyawang raja Mesir ni mifi a (41:16)

baba.”

¹⁷Ba raja nfamalik ni mifi yai verin Yusuf. Ia nfallak ne, “Ya'a umifi ne, udiri oar Nil nelan a. ¹⁸Brian munuk, na urea karba ngbabal ifitu, felar lolin urun ira. Karba ovi rtali oar ralan yai rma ma ra'an ria ovi rna'a oar nelan a. ¹⁹Urea vali karba ifitu i raskun ma lurir lalawatan ovu felar sian rtali oar yai ralan a ma rorang karba ngbabal avyai ma rma. Betfasa na'a Mesir munuk lahir urea karba ovi felar sian wean karba avyai. ²⁰Urea ne, karba skun avyai ra'an munuk lahir karba ngbabal ifitu yai. ²¹Velik ne karba skun avyai ra'an munuk ira, na'uk raskun watan ma wean lan a! Urea munuk weninyai na ubatar!

²²Wol mnanat vali, na utub lufa ma umifi ewal. Na'a ning mifi yai, na urea slarufneri kan isa. Slarufneri kan yai ni funu ifitu yai ihir lolin urun. ²³Nata funu ifitu liak rtali slarufneri kan yai rafut. Na'uk rakla ovu raskun ma rangaran lahir, tevek nait timur i

ngnea nkena ira. ²⁴ Funu ovi raskun ra rtelas munuk funu ovi ihir urun ia! Ya'a ufamalik roak ning mifi ini verin tamata kaka'a ovi limar vu'un ra, ovu vali tamata kaka'a ovi rna'a Mesir ini, na'uk wol rfanaran ma rfamalik mifi ihin a.”

²⁵ Nata Yusuf nfalak verin raja ne, “Mu mifi irua yai, ihirira wean isa watan. Ubila'a nfalak roak verin oa na'a afa ovi veka notu a. ²⁶ Karba ngbabal ifitu yai ovu slarufneri ifitu i ihir urun ia yai, ihir rira wean isa watan. Ira rfaturu ne, varat ifitu lolin. Mifi irua ihirira isa watan. ²⁷ Karba skun ifitu yai, ovu slarufneri funu ifitu i rakla ma rangaran lahir yai, ihirira wean isa vali. Mu mifi yai ta baba, nfaturu ne, veka lafar varat ifitu.

²⁸ Wean roak i ufalak verin oa inlangin a ne, Ubila'a nfalyawang roak verin oa afa ovi veka notu a. ²⁹ Ita veka tka'i afamtahan ti ma rivun urun varat ifitu na'a Mesir ralan a. ³⁰ Na'uk varat ifitu yai nelak roak, na veka lafar dawan ma ti naran varat ifitu vali. Nuhu ra mane rablufang varat lolin ovi afamtahan dawan na'a Mesir. Lafar yai sian ma sian! ³¹ Lafar yai dawan urun i lahir, ba veka notu ma rablufang lahir rira afamtahan rivun ovi ra'an na'a amar avyai. ³² Mifi avyai ihirira wean isa. Ubu nala mifi irua verin raja. Ia nfaturu ne afa ovi ufalak ini veka nma lahir, tevek Ubila'a nfadoku roak ma wean urun inyai. Sarseri roak ma notu afa i nfalak yai.

³³ Ya'a era verin oa ta baba ma mdava tamata kaka'a isa na'a Mesir ini ma nfareta Mesir ini ralan a munuk. Ia musti nasusan nala munuk afakataka verin nuhu ra na'a amar ovi veka rma ini. ³⁴ Era vali ma fwili tamata boku ewal ma rkarya na'a mu fareta ralan a. Tamata avyai veka rala naram a ala rfareta nuhu ra. Motu wean inyai boma msiduk karya verin ira ma rala slarufneri tali lokat va'i. Mala tali lokat va'i ra slarufneri boku. Wean i slarufneri tenat lamliman, bira tamata fareta ra rala tenat sasan, na ovi rira va'i yai ra'an tenat ifa'at. Myotu weninyai tevek afamtahan rivun na'a varat ifitu i lolin yai.* ³⁵ Fwalak ma rotu

* 41:34 Wean i boku rira slarufneri kadut ratut isa, na rala kadut vutrua verin fareta. Wean i boku rira kadut ilima watan, na rala kadut isa. Inyai persen vutrua tali rira va'i ihin.

lalawatan wean inyai nata ki ti naran varat ifitu. Myotu gudang dawan na'a ahu dawan ra boma fyadoku teri afamtahan avyai na'a, ovu vali fwalak ma rwanar ira. ³⁶Fyadoku teri afamtahan wean inyai nata ti naran varat ifitu, tevek lafar dawan veka nkena Mesir. Motu wean inyai, na tamata Mesir ra munuk veka wol miblafar ovu wol tama'ar na'a varat ifitu i lafar a.”

Rsikat Yusuf ma nfareta Mesir

³⁷Raja ovu ni tamata fareta ra rtorung urun Yusuf ni afa ovi nfalak ra. ³⁸Ba raja nfalak verin ira ne, “Wean i wol tfili Yusuf, na iki bis ma notu ma afa avyai lolin? Tevek lyawan roak verin ita, ne Ubu Ni Roh a nleal urun ia.”

³⁹Raja nfalak verin Yusuf ne, “Tevek Ubu nfalak roak mifi yai ihirira verin oa, ba wol tamata isa ni kaka'a wean oa. ⁴⁰Ba usikat oa ma fwareta ning rahan dawan a. Ira veka rot orang afa ovi veka fwalak ma rotu a. Wang i udoku ini watan, sa'i nfaturu ne, ning fareta nlia oa.

⁴¹⁻⁴²Nata raja naling ni sitana masa a ma nfadoku na'a Yusuf liman a. Notu wean inyai ma neluk faneak ne, nala urun roak fareta na'a Mesir ralan munuk verin Yusuf. Ia nala vali ravit ntali maloli ngangiar ovi fyawan a, ovu marumat mela isa verin ia ala nfaturu ne tamata dawan ia roak. ⁴³Raja nsinir Yusuf ma navul ni kareta mela dawan isa. Wean i nbasiar, na tamata veka rafwak ne, “Msyangatur nulu ia o!” Raja nsikat Yusuf ma nala urun roak fareta na'a Mesir ralan a verin ia.

Yusuf Ni Tomu 41

⁴⁴Raja nfallak verin Yusuf ne, “Velik ne ya'a raja Mesir ya'a, ufallak lahir ne, oa mane fwareta tamata Mesir a munuk. Wean i tamata boku mane rotu afakovi boku, ma wol rorat oa te oa wol mtorung, na wol bis lahir ma rotu afa ovi ralarira rfalak yai. ⁴⁵Ba raja nfanara ia ne, Zafnat Paaneah wean tamata Mesir. Ia nala vata isa vali ma na'a awan. Vata yai naran Asnat, yaman a naran Potifera. Ia mela falurut na'a Mesir rir inorang a na'a ahu On. Yusuf naran a ti ma nsoru munuk roak Mesir ralan a.

Yusuf navul kareta i raja Mesir nala verin ia (41:45)

⁴⁶ Amar i Yusuf nfareta Mesir yai, na ni varat vututelu. Nata Yusuf nti ntalik raja ma nban oli Mesir ralan a. ⁴⁷ Ba afa ovi nfalak avyai kena munuk lahir, tevek amar yai, na rka'i afamtahan ma ti naran varat ifitu. ⁴⁸ Na'a varat ifitu i afamtahan rivun yai, na Yusuf nasdovu munuk Mesir rir afamtahan ra tali rir va'i ra ma nfadoku na'a ahu dawan ra. Ia nfadoku afamtahan ra tali va'i ra na'a ahu dawan ovi rfarseri rira va'i ra. ⁴⁹ Na'a varat ifitu i rka'i tali afamtahan yai, na slarufneri ovi rasdovu roak ra rivun ma wean ngur na'a tahat nelan; na wan ovi rfadoku afamtahan na'a yai rngora ma rafnedal, ba wol rfak nala roak.

⁵⁰ Ira wol rti raran varat ifitu i veka lafar yai obin, na Yusuf awan i naran Asnat yanan brana irua roak. Asnat ini, yaman a naran Potifera, mela falurut ia na'a ahu On. ⁵¹ Yusuf nfalak ne, "Ubu notu ma ublufang ning sian i lan a na'a mam rahan a." Ba nfanara yanan iya'an a ne, 'Manasye'. ⁵² Ia nfalak vali ne, "Ubu nala yanak ra verin ya'a na'a lanun i utuan sian a." Ba nfanara yanan i norang iya'an a ne, 'Efraim.'

⁵³ Ba ti nata varat ifitu i rka'i tali afamtahan yai nelak roak. ⁵⁴ Ba varat ifitu i mane lafar yai nma vali, ba kena lahir wean i Yusuf nfalak roak a. Lafar dawan yai wol mane na'a Mesir watan, na'uk ti naran munuk nuhu ovi rebang Mesir a. Mesir ni rahan dawan ra na'a ahu ovi rotu ma rsa'a afamtahan na'a yai rngora lahir ovu slarufneri ra. ⁵⁵ Ti nata lafar na'a roak Mesir, ba tamata ra rma ma rera afamtahan tali raja Mesir. Ba raja nsinir ira ma rti. Ia nfalak ne, "Ya'a wol ala afamtahan. Miti Yusuf ma myotu orang afa ovi veka nfalak verin mia."

⁵⁶ Lafar ntafal ma dawan roak na'a Mesir munuk, ba Yusuf nvadil munuk wan ovi rfadoku afamtahan na'a a, ma nfedil verin Mesir ra. ⁵⁷ Tamata rtali nuhu munuk rma vali Mesir ma rfaha afamtahan tali Yusuf, tevek lafar dawan urun.

Yusuf a'an ra ti ma rfaha afamtahan na'a Mesir

42 ¹⁻² Na'ut inyai, na Yakub nrenar ne, slarufneri rivun na'a Mesir, ba nfalak verin yanan brana ra ne, "Notu afakinimi mdyoku msyisi'ik watan mia i? Ya'a urenar ne

slarufneri dawan na'a Mesir eri. Miti ma fyaha ma ta'an, wahal a veka tmata did lafar.”

³Ba Yusuf a'an vutu rti Mesir ma rfaha afamtahan. ⁴Na'uk Yakub n'falak teri ma Yusuf warin i Benyamin deka novu, tevek nbobar, betane afa boku rkena ia. ⁵Na'ut inyai lafar dawan urun na'a Kanaan ma afamtahan wol naran. Ba Yakub yanan ra rti ma rfaha slarufneri na'a Mesir. Ira rovun tamata rivun vali rti ma rfaha slarufneri.

Yusuf a'an rsoak nulu ia (42:5)

⁶Na'ut yai, na Yusuf neluk dawan na'a fareta Mesir ma ia nfredi slarufneri verin tamata ra munuk. Nata, a'an ra raran roak Mesir, ba rma ma rfaha afamtahan tali Yusuf, ba rsoak nulu ia ma rfaturu ne ralang ia. ⁷Yusuf nsi'ik, na nef nala lahir ira, na'uk notu felan a wean i wol nka'a ira. Ia vain a dawan ma al nfalak verin ira ne, "Mia mtyali ahu ba?" Ira rfalak ne, "Ami amtali Kanaan, amama ini ma amfaha afamtahan."

⁸Velik ne Yusuf nef nala roak a'an ra, na'uk ira wol ref nala ia. ⁹Nata nangnanang nala ewal ni mifi a ne, a'an ra rsoak nulu ia. Ba nfalak verin ira ne, "Mia ini mya ma mkyananeak wan ovi rir tamata ra wol rangrebat, boma mya ma fyedan ami."

¹⁰Ira rfalak ne, "Ami wahal ta baba. Ami amama watan ma amfaha afamtahan. ¹¹Baba, ami tamata lolin ami. Ami iya'an a warin ami, ovu vali wol amsiklabir. Ami wol wean tamata ovi rma ma rkananeak wan ovi rira tamata ra wol rangrebat, boma rma ma rfedan mia!" ¹²Na'uk Yusuf nfalak verin ira ne, "Wahal! Ya'a wol orang mia. Mia mya ini ma msyi'ik wan ovi rira tamata ra wol rangrebat a." ¹³Nata ira rfalak ewal verin Yusuf ne, "Baba, ami ini iya'an iwarin ami ovu yamamami isa watan. Ami amal-nala vutu rahin irua, na'uk hi iwarin lalean a, yamamami ntahang teri ia ma irua rna'a Kanaan eri, na isa vali nmata roak."

¹⁴Yusuf nfalak verin ira ne, "Msiklabir, wean ufalak inlangin a. Mya ini ma mian vai isa ma myotu sian watan na'a wan ini. ¹⁵Ya'a mane uka'a lahir ne, afa ovi fyalak yai kena te wahal. Ba ala raja naran a ma al ufwaba lahir verin mia ne, wol utorong ma miti talik Mesir, nata ki ti naran i waribira tutul lalean yai nma ini. ¹⁶Ba tali bir tinemun, na fyili isa ma nti nala waribira a. Liak ra, ufadoku mia na'a bu'i ralan ti naran i rewal roak ira rma a. Otu wean inyai, na veka uka'a lahir ne, afa ovi fyalak avyai kena te wahal. Wean i waribira wol nma ini, na uka'a lahir ne, mia mya ini ma msyi'ik wan ovi rir tamata ra wol rangrebat a. Wean i waribira wol nma ini, na ala lahir raja naran a ma al ufwaba ne, mia sian urun mia." ¹⁷Nata Yusuf nfadoku irvutu na'a bu'i ralan. Ira rna'a inyai amar itelu.

¹⁸Ba ti ma naran amar itelu, na Yusuf nfalak verin ira ne, "Ya'a

ini ubobar urun Ubu. Veka al linga'an verin mia, boma deka myata. Myot orang afovi mane ufalak verin mia ini. ¹⁹ Mane uka'a ne, mia wol mlyabir ya'a na'a afa ovi fyalak avyai, ba tali bira tinemun, na veka isa nana'a bu'i ralan. Liak ra, mtyaha slarufneri i fyaha avyai ma myewal mia, tevek bir tiniman ovi rna'a inveli rablafar. ²⁰ Ti myala waribira yai ma myewal mia mya ini, boma uka'a lahir ne, afa ovi fyalak avyai kena, ovu vali wol rukun mia ma myata." Ira rtorung lahir.

²¹ Ba ka'i rsifalak afa verin ira ne, "Ita tatuan roak did sala-silan ovi lan ana totu verin Yusuf a. Ita tsi'ik roak amar i Yusuf nbobar urun ma nera lablobang tali ita ma tlobang ia, na'uk ita wol trenar afa ovi nfalak ra. Weninyai bi susa nkena ita tali tamata dawan ini." ²² Nata Ruben nfalak verin warin ra ne, "Eka msyi'ik! Lafirinyai ufalak roak ma deka totu tia-ma kasiko'u brana yai, na'uk wol mryenar, ba ni lara norang-nlabas watan ita, tevek tfedan ia." ²³ Yusuf a'an ra wol rka'a ne, rir afa ovi rfalak yai Yusuf nka'a, tevek ia nala vai Mesir. Ia nala tamata isa ma nfalyawang afa ovi nfalak ra na'a vai Ibrani verin ira. ²⁴ Yusuf nrenar afa ovi a'an ra rfalak ra, na ralan lalau ba nti talik ira ma ti nvakar. Nvakar munuk, na newal ia nma ma nangrihi ewal verin ira, beti nsinir ma rkeak Simeon na'a a'an warin ra waharira ralan a.

Yusuf a'an ra rewai ira rti Kanaan

²⁵ Nata, Yusuf nfareta tamata ovi rkarya verin ia ma rfak slarufneri na'a rir kadut ovi rtaha avyai, ovu vali nfalak ma rfadoku ewal rir bisyanan i rsa'a kubang ra, na'a rir kadut ra. Ia nfalak vali ma rala kesi verin ira. Ba tamata ovi rna'a inyai rot orang lahir afa ovi nfalak ra. ²⁶ Ira rvuat rir slarufneri na'a rir afwatan naran keledai ma rban talik wan yai. ²⁷ Nata ti ma rir ovan na'a wan isa, na isa nruvat kakeak i nala al nkeak ni kadut a, mane nala afamtahan kedan a ma nfa'an ni keledai a. Ba nruvat ni kadut a na, nabrian tevek nrea kubang i nala al nfaha afamtahan na'a Mesir, nana'a slarufneri ratan a. ²⁸ Ba nfalak verin a'an a warin ra ne, "Eka mys'i'ik ini! Ya'a ning kubang na'a kadut

ralan a. Iki nfadoku ewal nana'a ini?" Ba rbohar ma raruru lalean ira lahir ma ka'i rsifaknorat ira ne, "Ubila'a notu afaka verin ita?"

²⁹Ti ma raran Kanaan, na yamarira i Yakub norat ira na'a rira banbanan a. Ba rfamalik munuk lahir afa ovi nkena ira yai verin ia. ³⁰Ira rfamalik verin ia ne, "Fareta dawan i na'a Mesir eri vain dawan ami al nta'i nuang ami ne tamata ovi, rma ma rkananeak nuhu yai. ³¹Ami amfalak verin ia ne, 'Ami ini tamata lolin ami, ami wol weamami tamata ovi fwalak yai tevek ami wol amsiklabir. ³²Ami iya'an a warin ami amal-nala vutu rahin irua; yamamami isa watan. Warimami isa nmata roak, na hi iwarin lalean a nfatuang yamamami a ma rna'a Kanaan eri.'

³³Tamata yai nyalak verin ami ne, 'Ya'a mane ucoba mia ne, afa ovi fyalak avyai kena te wahal. Ba tali bir tinemun, na isa nana'a ini vekin, na liak ra myewal a'uk mia ovu afamtahan avyai ti verin bira rahan teta ra, tevek lafar a dawan. ³⁴Wean i myewal mia mya ini ovu waribira yai, beti ki orang afa ovi fyalak avyai. Ba veka al ewal Simeon ntali bu'i ralan a ti verin mia, ovu vali mia vek tia-ma mia na'a ini ma fyaha afamtahan, na wol tamata rotu teri mia.' "

³⁵Nata ti ma rli'i vuruk rir kadut ra lokat ira na, rir kubang ovi rala ma al rfaha slarufneri avyai na'a rira kadut ralan ra, ba rbohar urun i lahir. Yamarira nbobar vali. ³⁶Ba Yakub nyalak verin ira ne, "Mia ini myotu mi yanak ra wol rleal i. Yusuf wol nleal roak; Simeon wol nleal vali roak; na, mane myala vali Benyamin. Ado, wora lahir ya'a o!" ³⁷Ruben a nyalak verin yaman a ne, "Wean i wol ovun ewal Benyamin uma verin oa, na fwedan lahir yanak brana irua yai. Ya'a ning varvara verin ia."

³⁸Na'uk Yakub nyalak ne, "Wahal! Benyamin deka nti! Ufena lahir ma nti tevek a'an i renan verin Rahel nmata roak, teran a'uk ia! Ya'a itrana roak ya'a ovu ning vut nangiari roak. Wean i ntuan sian vali na'a bir banbanan a, na ya'a veka wol utahang nala roak ma umata watan."

Yusuf a'an ra rovun warin i Benyamin a ma rti Mesir

43 ¹Lafar ntafal ma dawan ila'a roak na'a Kanaan, ovu na'a ahui ovi rna'a inyai a. ²Ti ma ra'an munuk roak slarufneri ovi rfaha na'a Mesir yai, na yamarira nyalak ne, "Miti ma fyaha afamtahan kedan ewal verin ita."

³Ba Yehuda nyalak verin yaman a ne, "Tamata i nfareta Mesir eri nfangnanang urun ami ovu vain dawan ne, 'Ufena ma urea roak mia wean i miti, na wol myovun waribira yai.' ⁴Wean i baba mtorung ma Benyamin novu, na ami veka amati lahir ma amfaha afamtahan. ⁵Na'uk wean i baba wol mtorung ma novu, na ami wol amati, tevek fareta dawan yai nyalak ne, 'Wean i waribira yai wol novu, na deka urea kikyai wahabira na'a ini.'" ⁶Yakub nafngamu'ur ma nyalak ne, "Notu afakinimi myotu sian ya'a ma fyamalik verin tamata yai ne, waribira isa nana'a obin i?"

⁷Ira ryalak ne, "Tamata yai norat lalawatan ami ovu did tiniman ra ma nyalak ne, 'Yamabira nva'at obin?' Ovu vali norat ne, 'Mia waribira isa vali?' Ba amyalak lahir verin ia na'a afa ovi norat avyai. Wol amka'a ne, tamata dawan yai veka nsinir ma nyalak ne, 'Myovun waribira yai ma nma verin ya'a.' "

⁸Ba Yehuda nyalak verin yaman a ne, "Mtorung a'uk ma kasiko'u yai novu. Veka usi'ik ia. Wean i mtorung, na amati kikyai, boma dek amamata mami lafar. Ami wol amamata watan, na'uk oa vali ta baba, ntafal vali did tiniman ra munuk. ⁹Wean i wol ovun ewal ia nma ma ndiri waham ralan a, na ya'a veka uvara ni varvara a, nata ki ti naran i umata a. ¹⁰Wean i wol tkual tka'il ita, na ka'abi amati ma amewal nala farua ami roak!"

¹¹Nata yamarira Israel nyalak ne, "Ba wean watan inyai. Benyamin mane novu vali mia, ba mtyaha lahir did karya enan lolin ntali lanun ini na'a bira kadut ralan ra ma myala verin fareta dawan yai. Ba mtyaha lahir wenan vahan, kmir vuan, iwar falalin vuan, ngul i voan lolin, ovu vali aa ulin ovi voarira lolin ra ma neluk bir rangrang waha. ¹²Mtyafal nala farua bir kubang ovi amar yai mryea na'a bir kadut ralan ra, ma myala verin ia. Betane tamata isa na'a inveli notu sala kedan afa yai. ¹³Ba

myovun waribira miti kikyai. ¹⁴Ubu Ni ngrebat, ba not nala munuk lahir. Ba era tali Ia ma fareta dawan eri ralan a lolin verin mia, boma Simeon ovu Benyamin rovun mia ma mya ewal. Na'uk wean i wol rma, na uka'a ne rmata roak, ba ya'a wol otu akataka. Wen watan wean.”

¹⁵Ba rovun Benyamin ovu vali rtaha rira rangrang waha yai ovu kubang ovi rtafal nala farua roak yai, ma rfarlan ma rti Mesir mane rdiri Yusuf wahan ralan. ¹⁶Ti ma Yusuf nsi'ik ne, irmunuk Benyamin rma, na nfalak verin ni tamata i ba'i nasusan ni rahan a ne, “Tamata ovi veka rafna'an lerdirlolan ovu ya'a. Movun ira muti ning rahan, beti fwedan afwatan isa ma bwa'ak.”

¹⁷Tamata yai not orang lahir afa ovi Yusuf nfalak yai, ba novun ira rti Yusuf ni rahan. ¹⁸Ba ti ma rka'a ne, tamata yai mane novun ira rti Yusuf ni rahan, ana rbobar urun i lahir. Ira ranovak ne, “Rovun ita ma tma ini, tevek kubang ovi na'a did kadut ra. Veka rkeak ita ma teluk tamata iria verin Mesir ra, ovu rala did keledai ra.”

¹⁹Nata ti ma raran Yusuf ni falfolat ngoran a, na ti ma rfaseri tamata i nasusan Yusuf ni rahan yai ma rfalak ne, ²⁰“Baba, deka mungrova ami. Ami mane amfamalik afa kedan a verin oa. Ami amama Mesir fasa roak ma amfaha afamtahan tali ini. ²¹Nata ti ma amewal ami, na mam ovan na'a wan isa, ba amruvat mam kadut ra, na ami munuk amrea lahir kubang i amala roak ma al nfaha afamtahan yai, ba amtaha ewal kubang avyai amama ini. ²²Ami amtaha vali kubang mane al amfaha ewal slarufneri. Ami wol amka'a ne, iki hi nfadoku kubang avyai na'a mam kadut ralan ra.”

²³Ba brana yai nfalak verin ira ne, “Deka vaibira ovu deka byobar, tevek bir Ubu i yamabira nsoba ia yai, nfadoku kubang avyai na'a bir kadut ra. Ya'a al roak slarufneri i fyaha yai fyawan a.” Nata ti novun Simeon nma ma ntuan ira.

²⁴Nata brana yai novun ira munuk ma rti Yusuf ni rahan ralan. Ia nala wear ma al raraming earira ra, wean na'a rir adat na'ut yai, ovu nala afamtahan ma rfa'an rir keledai ra. ²⁵Ira rarenar ne, irmunuk veka rafna'an lerdirlolan ovu Yusuf na'a rahan yai. Ba

Yusuf a'an ra rovun Benyamin ma ti rtuan Yusuf (43:25)

rasusan rira rangrang waha ovi rtaha ntali rir ahu livur a mane rala verin Yusuf. Ba rnanban Yusuf nma ma rala verin ia.

²⁶Nata Yusuf nma, na rala rir rangrang waha avyai verin ia, beti rsangatur nulu ia. ²⁷Yusuf norat ma afa rivun na'a rir vava'at a. Ba nfalak verin ira ne, “Mia fyamalik roak verin ya'a ne, yamabira itrana roak ia. Ba fiang ini, tenan a wean inba? Nva'at obin?” ²⁸Ira rfalak ne, “Kena ta baba. Yamamami nva'at obin, ovu vali wol ni suhut.” Rfalak munuk wean inyai, na rsangatur ewal vali nulu ia. ²⁹Yusuf nsi'ik nanuang Benyamin. Benyamin ini, iwarin lalean ia ovu vali irua renarira isa. Nata norat ira ne, “Ini waribira i fyamalik verin ya'a a?” Ba nfalak verin warin a ne, “Ubu naflahar oa ta baba.” ³⁰Yusuf nfarlan ma nti talik ira, tevek nsi'ik warin yai, na ralan lalau tevek nlobang urun ia, ba nti nvakar na'a ni kamar ralan a. ³¹Nata naflarut wahan a, ma ntahang teri watan ralan a ma ntali ni kamar a nma. Ia nfalak

verin tamata ovi rkarya verin ia ne, “Fyadoku afamtahan kikya.”³² Ira rdoku sialing ira. Yusuf nafna'an na'a meja isa, na a'an warin ra rafna'an vali na'a meja isa. Tamata Mesir ovi ia nasweang ma rafna'an amar yai, rdoku sialing ira vali. Rdoku wean inyai, tevek ira wol inar tamata Ibrani ra ovu wol rtorung ma rafana'an ovu ira. Tamata Mesir ra rir inorang nfalak ne wean i rafna'an ovu ira, na notu ma ngra ira.³³ Ia nasusan ma warira i rdoku rafna'an yai lolin urun i lahir. Ia nfadoku ma iya'an ndoku ulu lalean, beti i norang iya'an lalean a, nata nsuta ma naran iwarin tutul a. Ba a'an a warin ra rsisi'ik ira ma rtalkaka urun i lahir.³⁴ Afamtahan i ra'an avyai rala tali Yusuf ni meja a, na'uk ia ntafal nala falima verin Benyamin, nlia tali ira munuk. Ba rotu inar lolin roak ma irmunuk rdoku ma renu.

Yusuf ni kobi perak wol nleal

44 ¹Ti ma Yusuf ovu a'an a warin ra rafna'an munuk, na Yusuf nfalak verin tamata i nasusan ni rahan a ne, “Fwak slarufneri na'a rir kadut ra, ovu fwadoku ewal rir kubang ovi rala ma al rfaha slarufneri avyai, lokat rir kadut ra.² Fwadoku vali ning kobi perak yai na'a waririra tutul lalean yai ni kadut a, ovu ni kubang i nala ma al nfaha slarufneri yai.” Tamata i nasusan ni rahan yai not orang afa ovi Yusuf nfalak a.

³Ba ti ma ilyan varverak ana, Yusuf a'an ra ovu warin a rban talik wan yai mane rewala ira. Rir keledai ra rngora lahir ovu rir vnuat ra.⁴ Rbana ma wol rfaroa ahu obin, na Yusuf nfalak verin ni tamata i nasusan ni rahan a ne, “Muti kikya ma mlabas ira! Nata, morat ira ne, ‘Ami amotu lolin watan mia. Notu afakinimi myotu afa ovi sian ra ma al myaval afa ovi lolin ra?’⁵ Notu afakinimi byori ning dawan eri ni kobi perak i ba'i nenu wear na'a? Kobi yai ia ba'i nala a'uk ma al nfalyawang te, ntang afa ovi veka rma ini. Mia ulubira dawan urun i lahir ana!”

⁶Ba tamata yai nlabas ira ma nfalak wean i Yusuf nfalak verin ia yai.⁷ Ira rfalak verin brana yai ne, “Baba, amotu afaki lahir mi mungrihi wean inyai i? Amafwaba verin oa ne, ami wol amotu afa avyai!⁸ Baba, oa ka'i msi'ik lahir i amala ewal roak verin oa

kubang ovi amrea na'a mam kadut ralan ra. Kubang avyai amtaha tali Kanaan. Ba wol kena lahir ta baba wean i fwalak ne, ambori masa te perak tali fareta dawan eri ni rahan a! ⁹Wean i baba mrea kobi yai na'a kadut ovi, na fwedan tamata i ni kadut yai, ma ami ki ameluk tamata iria verin mu dawan a.”

¹⁰Tamata yai nfallak ne, “Lolin vali, na'uk tamata i nala kobi yai a'uk veka amotu ia neluk tamata iria, na ovi wahal ra, sala yai wol nkena mia, ba myewal a'uk mia.”

¹¹Ba rfasuka lahir rir kadut slarufneri ra munuk tali rir keledai ra ma ka'i rvadil rir kadut ra ma nsi'ik. ¹²Tamata yai nsi'ik tia ma al ndava kobi perak yai. Ia nsi'ik lan tali iya'an lalean ni kadut a nata ti naran iwarin tutul nia a. Ia nrea kobi yai na'a Benyamin ni kadut ralan a. ¹³Ira ralarira lalau urun i lahir, ba rkamadir lahir rir ravit ra. Nata rfasaka ewal kadut avyai na'a rir keledai ra ma rewal ewal ira rti ahu i Yusuf nleal.

¹⁴Yusuf na'a ni rahan ralan obin, ba ti ma Yehuda ovu a'an a warin ra raran, na rsoak lahir ma rsuta rsangatur nulu ia. ¹⁵Ba Yusuf norat ira ne, “Notu afakinimi myotu wean inyai i? Mia wol mky'a'a ne, tamata ovi wean ya'a ini, uka'a lahir tamata i nbori ning kobi a?”

¹⁶Yehuda nfallak verin ia ne, “Veka afaka ma amfallak verin oa? Wean inba ma amfaturu verin oa ne, wol sala ami? Ini Ubu nukun roak ami, tevek mam salasilan ovi amotu ra! Ba hi mu kobi na'a ni kadut ralan a, ovu ami mam tinemun amama ewal roak ma mane ameluk tamata iria verin oa ta baba.” ¹⁷Yusuf nfallak ne, “Wahal, ufena otu weninya. Ia hi nbori kobi a'uk neluk tamata iria verin ya'a, na liak ra myewal a'uk mia ti verin yamabira a.”

Yehuda nera urun ma Yusuf wol nukun Benyamin

¹⁸Ba Yehuda ti nfaseri Yusuf ma nfallak ne, “Baba, era ma mlobang ya'a ma mublufang afa sian ovi amotu ra. Era mane ungrihi kedan a. Ya'a era verin oa ta baba ma eka mnaban kedan a. Ya'a uka'a roak ne, oa veka mukun ya'a, tevek mu fareta a wean raja Mesir. ¹⁹Baba, lafirinyai oa morat ami ne, ‘Yamamami

nva'at obin, ovu betane a'amami te warimami boku obin?' ²⁰ Ba amfalak ne, 'O'u, yamamami itrana roak ia. Iwarin tutul a ndoku ovu ia. Na'ut i itrana roak ia, beti yanan kasiko'u yai. Ia ovu a'an i nmata roak yai renarira isa, ba yamamami nlobang urun ia.'

²¹ Nata baba fwalak verin ami ne, 'Myovun ia mya ma usi'ik ia.'

²² Ba amfalak vali verin oa roak ne, 'Baba, wol amtorung lahir, tevek wean i nti talik yamamami ana, yamamami veka nmata lahir.' ²³ Nata baba fwalak ewal vali ne, 'Wean i wol amovun warimami tutul yai amama, na deka amama amtuan oa kikyai.'

²⁴ Ba amewal roak ami ma ti amfamalik munuk lahir afa ovi fwalak avyai verin yamamami a.

²⁵ Nata yamamami nsinir ma amama ewal ma amfaha afamtahan. ²⁶ Ba amfalak ewal vali verin ia ne, 'Wean i warimami yai wol novu, na wol bis ma amati. Ia novu, beti fareta dawan eri ntorung ma ntuan ami.' ²⁷ Ba yamamami nfalak ne, 'Mia mkya'a roak ne amarua awang i Rahel yai, na yanamami ikirua lalo'i a'uk. ²⁸ Tali irua yai, na isa nti ma afwatan ra rfedan roak ia. Wol urea roak ia, nata nma ma naran amar ini. ²⁹ Ba wean i mane myala yanak ini tali nelang a, ma betane afakovi boku rkena ia vali, na ya'a veka umata, tevek ralang lalau urun i lahir ma unovak afa avyai na'a ning sasian ini.'

³⁰⁻³¹ Baba wean i amewal ami, na yamamami nsi'ik ne warimami ini wol novu, na yamamami veka nmata, tevek nlobang da'in ia. Ba ni matmatan yai ami veka amvara, tevek ami amotu mi ralan sian ma nmata i." ³² Yehuda nfalak ewal vali verin Yusuf ne, "Ya'a utorong roak verin yamang a ne, ya'a veka usi'ik lahir warimami yai ni vava'at a. Ya'a ufalak vali verin ia ne, wean i wol ovun ia ti verin yamang a, na ni matmatan yai al ma uvara nata ti ma wol ni wahan.

³³ Ba fara ne wean inyai ta baba, ya'a era ma mtorung ma una'a ini, boma ukati waring tutul ini ma eluk tamata iria verin oa. Era vali ma mtorung ma warimami ini newal ia ovu a'an ra. ³⁴ Ya'a wol ewal nala roak ya'a ti verin yamang a, wean i waring ini wol novu, tevek wol ufarnuang nala ovu wol usi'ik nala lahir ni sian a."

Yusuf nfavotuk ia verin a'an ra ovu warin a

45 ¹Yusuf nrenar Yehuda nfamalik munuk afa avyai ma wol ntahang nala ralan roak, ba nafwak ma al nfalak verin tamata ovi rkarya verin ia ne, “Mia miti murin munuk.” Ba Yusuf ovu a'an ra ovu warin a aksa ira watan, beti nfavotuk ia verin ira. ²Ba nvakar ma vain dawan urun ia, ma tamata Mesir ovi rna'a murin yai rarenar, ma ti rfaivar verin ovi rna'a raja Mesir ni rahan dawan a.

³Ia nfalak verin ira ne, “Ya'a ini Yusuf!” Beti norat ira ne, “Yamadida nva'at obi?” A'an ra ovu warin a rboabar urun ia, ovu vali rtalkaka ma wol vair lahir.

Yusuf nfavotuk ia verin a'an ra ovu warin a (45:3)

⁴Nata Yusuf nfalak verin ira ne, “Mya ini.” Ba ti ma rfaseri ia,

ma nfalak ewal verin ira ne, “Ya'a ini Yusuf i mia fyedi verin sidovung i mane rti Mesir yai. ⁵Deka byobar te myahil tali tenabira ra na'a i fyedi roak ya'a. Ita wol tka'a afa ovi. Ubu novun lan ya'a ma uma ini ma usi'ik tamata rivun rir vava'at ra. ⁶Lafar dawan ini beti varat irua, ba veka nbana ma ntafal varat ilima. Amar ovi veka rma, na tamata ra wol rotu va'i te raflovar va'i ra. ⁷Ubu nsinir ya'a ma uma ini ma usi'ik mia, ovu vali duabira yanabira ra, boma ntafal ma rivun mia na'a ini.

⁸Ba mia wol msyinir ya'a ma uma ini, na'uk Ubu nsinir ya'a! Ia nala ya'a ma otu van dawan na'a Mesir ini. Rala fareta verin ya'a ma usi'ik raja Mesir ni rahan dawan a, ovu vali ufareta ti naran munuk Mesir ini ralan a. ⁹Ba miti kikyai ma fyalak verin baba ne, ‘Yanam brana i naran Yusuf a nfalak ne, “Ubu nala roak ya'a ma ufareta Mesir ini ralan a munuk.” Fyalak ma yarak nma ini! ¹⁰Fyalak vali ne, ‘Baba, oa veka mna'a wan i rfanara ia ne: Gosyen na'a Mesir ini, boma fwaseri ya'a. Oa movun yanam ra munuk, ovu ubum a nusim ra, ntafal vali mu afwatan ra, bibi, karba, ovu vali mu metan ra munuk. ¹¹Ya'a veka usi'ik oa na'a inyai ta baba, tevek lafar dawan ini veka ntafal varat ilima obi. Mwa lahir, boma duam a yanam ra deka rlilin te rmata rir lafar.’”

¹²Nata Yusuf nfalak verin a'an a warin ra ne, “Mia ovu Benyamin msyi'ik roak ma mkya'a ne, ya'a ini Yusuf. ¹³Fyamalik verin yamadida ne, na'a Mesir ini tamata ra ralang ma dawan ya'a, ovu vali afa ovi mysi'ik roak na'a ini. Fyalak munuk verin ia, na yarak myovun ia mya.”

¹⁴Nata Yusuf ti nangabuk Benyamin, ba Benyamin nangabuk vali ia ma rsivakar ira, tevek inar lolin. ¹⁵Yusuf nvakar obin, ma ti nangabuk a'an ra ma nvoan ira. Notu munuk roak wean inyai, beti a'an ra ovu warin a rfamalik afa verin ia.

¹⁶Raja Mesir nrenar roak ivar yai ne, Yusuf a'an ra ovu warin a rma roak. Ia ovu ovi rkarya verin ia rarenar ivar yai, na inar urun i lahir. ¹⁷Ba raja nfalak verin Yusuf ne, “Fwalak verin a'am ra ovu warim a, ma rvuat slarufneri na'a rir keledai ra, ma rti Kanaan. ¹⁸Wean i rti ma raran roak, na yarak rewai ira rma ma

rna'a Mesir ini. Fwalak ma rovun yamabira a, ovu duar yanarira ra, ovu vali rir tiniman ra munuk ma rva'at na'a wan lolin ini, boma ra'an afamtahan lolin ovi rna'a lanun tinemun na'a Mesir ini.

¹⁹Msinir vali ma rtaha kareta boku tali Mesir ini ti ma awarira ra, yanarira ra, ovu vali yamabira ravul rma ini. ²⁰Fwalak vali verin ira ma deka rangnanang da'in rira metan ra, tevek metan ovi lolin urun na'a Mesir ini, ira veka rira vali.

²¹Ba Yakub yanan ra rtorung afa ovi raja nfalak ra. Yusuf nala kareta ra ovu vali nfakesi ira na'a rir banbanan ma rewai ira.

²²Yusuf nala vali kada ravit ngorva'an sasan verin a'an ra munuk. Ia nala verin warin i Benyamin a kubang perak ratut itelu, ovu vali ni kada ngorva'an ilima, ntafal ravit ngorva'an ilima vali!*

²³Yusuf nala vali verin yaman a, keledai brana vutu a ma rvuat afa lolin ovi rna'a Mesir a, ovu vali keledai itai vutu a vali ma rvuat slarufneri na'a, ovu afamtahan liak boku vali ma na'a yaman ni kesi na'a ni banbanan a ma veka nma Mesir. ²⁴Nata nfalak verin a'an ra, ovu warin a ma rewai ira rti Kanaan. Ira mane rti na Yusuf nfalak verin ira ne, "Deka msyingarahi na'a bir banbanan!"

²⁵Ba rti talik Mesir ma rewai ewal ira rti Kanaan, ma rtuan yamarira a Yakub. ²⁶Rfalak verin ia ne, "Baba, Yusuf nva'at obin! Ia nfareta munuk lahir Mesir eri ralan a!" Yakub nrenar afa avyai, na nabrian, tevek wol norang afa ovi rfalak ra. ²⁷Na'uk ti ma nrenar afa ovi Yusuf nfalak yai, ovu nrea kareta ovi Yusuf nala al nsa'a ia na'a ni banbanan a ma nti Mesir, na norang lahir. Yakub inan urun, tevek afa ovi nrenar ra ovu nsi'ik avyai. Ia ralan a lolin ewal roak. ²⁸Ba ka'i nfalak verin yanan ra ne, "Kena urun, tevek yanak i Yusuf nva'at obin! Wol mnanat, na umat roak. Ya'a veka uti, boma urea ia."

*45.22 Kubang perak yai fyawan urun i lahir wol wean kubang i fiang ini.

Yakub irmunuk yanan ra ovu ubun-nusin ra rti Mesir

46 ¹Yakub novun yanan ra ovu ni tiniman ra rban talik warira ma rti Mesir ovu ni metan ra munuk. Ti ma raran wan isa naran Bersyeba, na Yakub nfedan afwatan boku ma nraran ira, ma neluk ni karya enan verin Ubu i yaman a Ishak ba'i nraning a. ²Ni ovan ana, wean i namifi, na'uk wol ntub lufa, ne Ubu nangrihi verin ia ma nfalak ne, “Yakub! Yakub!” Ba Yakub nvalat ne, “Ya'a hi ini ta Duila'a.”

³Nata Yakub nrenar ewal vali ne, “Ya'a ini Ubu Ya'a. Ubu i yamam a ba'i nraning a. Dekka bwobar ma muti Mesir eri, tevek veka otu ma ubum nusim rivun ila'a na'a inyai, boma tamata ra rka'a mia ne nuhu dawan mia vali. ⁴Miti Mesir, na veka ufatuang mia, ovu vali veka ovun ewal yanam ra ovu ubum-nusim ra ma veka rma ewal Kanaan ini. Yakub, oa veka mwata na'a Mesir. Wean i naran roak amar i mwata, na yanam i Yusuf a veka nma ma ndoku nelam a al nsi'ik oa.”

⁵⁻⁷Nata Yakub ovu ni tiniman ra rti talik Bersyeba mane rti Mesir. Yanan brana ra rfadoku ia ma navul kareta ovi raja Mesir nala verin ia, ovu vali rfadoku yanarira, uburira ovu awarira ra na'a kareta liak ra. Yakub ni rahan a teta munuk rti Mesir; yanan vata ra ovu brana ra ovu vali ubun ra munuk. Rtaha rir afwatan ra ovu rir metan ra munuk ovi rdav nala na'a Kanaan.

⁸⁻¹⁵Na'ut i Yakub nti Mesir eri, yanan ovi rarali ira na'a Padan Aran ra munuk ovu ubun ra rovu vali. Yanan ra ovu ubun-nusin ovi rti yai nararira wean ini: Yakub ovu awan i naran Lea yanarira ovu ubun nusin ra nararira wean watan inyai. Ira ral nala vututelu rahin itelu. ¹⁶⁻¹⁸Yakub awan vali Zilpa. Yakub irua Zilpa yanarira ovu ubur-nusirira ovi rti Mesir ral nala vutu rahin inean. Zilpa yai vata iria ia. Lea yaman a naran Laban. Ia nala Zilpa ma neluk tamata iria verin Lea.

Yakub ovu Zilpa yanarira nararira: Gad ovu Asher.

Gad yanan ra nararira: Zifyon, Hagi, Syuni, Ezbon, Eri, Arodi, ovu Areli.

Asyer yanan ra nararira: Yimna, Yiswa, Yiswi, Beria.

Beria yanan brana ra nararira: Heber ovu Makiel.

Asyer yanan vata i naran Serah novu vali. ¹⁹Yakub irua awan i naran Rahel yanarira verin Yusuf ovu Benyamin.

²⁰Yusuf yanan ra nararira: Manasye, ovu Efraim. Renarira verin Asnat. Asnat ini, Potifera i notu mela falurut na'a ahu On yanan vata a. Rarali ira na'a Mesir. ²¹Benyamin yanan ra nararira: Bela, Bekher, Asybel, Gera, Naaman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim ovu Ared. ²²Yakub ovu awan i Rahel yanarira ovu uburir-nusirira ral nala vutu rahin ifa'at. ²³⁻²⁵Yakub awan vali Bilha. Yakub irua Bilha yanarira ovu uburir-nusirira ral nala ifitu. Bilha yai vata iria ia. Rahel yaman a naran Laban. Ia nala Bilha ma neluk tamata iria verin Rahel.

Yakub ovu Bilha yanarira nararira Dan ovu Naftali.

Dan yanan naran: Husim.

Naftali yanan ra nararira: Yahzeel, Guni, Yezer, ovu Syilem.

²⁶Ba Yakub yanan ovu ubun-nusin ovi rti Mesir yai, ral nala vutnean rahin inean, wol ntafal ni etan ra obin. ²⁷Wean i ntafal vali Yusuf yanan ra, na ral nala vutfitu na'a Mesir yai.

Yakub ira rna'a Mesir

²⁸Ba wol raran Mesir obin, na Yakub nsinir ma Yehuda ula ia ma ti ntuan Yusuf, ma norat ia ne, weninba ma rti wan i naran Gosyen. Amar i rir tinemun raran roak Gosyen yai, na ²⁹Yusuf ndata ndoku ni kareta a, ma ti ntuan yaman a na'a inyai. Nrea yaman a ma inan urun i lahir na'a ralan a, ba nangabuk ia ma nvakar ma mnanat. ³⁰Yaman a nfalak verin ia ne, “Umata a'uk abaka. Ralang lolin roak, tevek urea roak oa, ovu vali uka'a ne bwa'at obin.”

³¹Nata Yusuf nfalak verin a'an a warin ra ovu yaman a ni tiniman ra ne, “Ya'a mane uti ma ufalak verin raja ne, ‘A'ang a waring ra munuk rban talik roak Kanaan ma rtuan roak ya'a na'a Mesir. ³²Ira ba'i rfawatak afwatan ra wean domba, bibi, ovu

Yakub nma ntuan ewal yanan i Yusuf na'a Mesir (46:30)

karba. Ira rtaha rir afwatan ra ovu metan ra munuk rma Mesir.'
³³Nata, raja veka nera mia ma norat ne, 'Bir karya aka?' ³⁴Byalat lahir ia ma fyalak ne, 'Tali lalan ana, amfawatak domba ovu afwatan liak ra wean watan ubumam nusimami ra'. Ufareta mia ma fyalak wean inyai, boma raja veka nsinir mia ma mlyeal Gosyen watan. Tamata Mesir ranovak ne, tamata ovi rfawatak afwatan ra, rkasiri ira. Ba ni lolin a, mya'a watan wan yai i nfaroa ntali kota."

47 ¹⁻²Nata ntali rir tinemun, na Yusuf novun a'an ilima ma ti rtuan raja Mesir. Ba nfalak ne, "Yamang a ovu a'ang a waring ra, ntafal vali rir tiniman ra rtali Kanaan a rma roak. Ira rovun rir afwatan ra; bibi, domba, karba ovu vali rtaha rir metan ra munuk. Fiang ini ira rna'a Gosyen."

^{Nata} Yusuf nti ma nfavotuk ira verin raja. ³ Raja norat Yusuf a'an ra ne, "Mia ini bir karya aka?"

Ira rvalat raja ma rfalak ne, "Ami ini amfawatak afwatan tali mam kako'u roak, wean ubumam nusimami ra. ⁴ Amaslaun talik roak mam ahu livur a ma amama ini, ma amdava mam vava'at, tevek na'a Kanaan, na wol ngrova roak ma mam afwatan ra ra'an. Lafar dawan da'in na'a ineri, ba amama ini ma amera lablobang verin oa ta baba, ma amna'a Gosyen."

⁵⁻⁶ Ba raja nfallak verin Yusuf ne, "Lanun i na'a Mesir ini wean watan oa mua roak. Fiang ini, yamam a ovu a'am a warin ra rma roak ma rtuan oa. Ba mala lahir wan lolin ovi rna'a Mesir ini. Fwadoku ira na'a Gosyen, tevek lanun i na'a wan yai lolin lia munuk. Ira rleal watan inyai. Wean i boku tenarira rangrebat ovu vali rir kaka'a dawan, na mala vali ning afwatan ra ma rfawatak."

⁷ Yusuf novun vali yaman a ma ti ntuan raja. Ti naran ana, Yakub nera ma Ubu naflahar raja a. ⁸ Nata raja norat Yakub ne, "Mu varat ifira roak, ta baba?"

⁹ Yakub nvalat raja ma nfallak ne, "Na'a lanit ivavan ini ning varat ratut isa vututelu. Ya'a wol uleal wan isa, na'uk uleal wan rivun roak, tevek utuan sian. Ubung a nusing ra rkati warira lalawatan wean ya'a, na'uk ning vava'at na'a lanit ivavan ini wol blawat wean ira." ¹⁰ Nata Yakub nera ma Ubu naflahar raja ewal vali, beti nban talik ia.

¹¹ Yusuf not orang afa i raja nfallak a, ba nala lanun i lolin lia munuk na'a wan isa verin yaman a, a'an ra ovu warin a ma rna'a. Wan yai naran, 'Rameses.'^{*} ¹² Yusuf nsi'ik yaman a, a'an ra ovu vali warin a, ntafal vali ni tiniman ra ma nala afamtahan verin ira lokat tamata na'a rir rahan teta ra.

Yusuf ni fareta na'a lafar dawan a

¹³ Lafar a ntafal ma dawan na'a Mesir ovu Kanaan, ba tamata ra wol rangrebat roak wean lan a, tevek wol afamtahan ma ra'an.

* 47:11 Gosyen a naran liak, 'Rameses.'

¹⁴Ba Yusuf nasdovu kubang ovi tamata Mesir ovu Kanaan ra rala al rfaha afamtahan tali ia yai, ma ti nfadoku na'a raja ni rahan dawan a. ¹⁵Ti ma wol kubang roak na'a Mesir ovu Kanaan, na rir tinemun ti ma rfalak verin Yusuf ne, “Mala afamtahan ma ama'an! Deka msi'ik watan ma amamata mami lafar na'a waham ralan a, tevek wol mam kubang roak.”

¹⁶Ba Yusuf nfalak verin ira ne, “Wean i wol bir kubang roak, na myala watan bir afwatan ra, boma ki ala afamtahan verin mia ma ukati bir afwatan ra.” ¹⁷Na'a varat yai ralan a, na rva'at obin, tevek Yusuf nala roak slarufneri ma nkati rir kuda, domba, bibi, karba ovu keledai ra.

¹⁸Ti ma varat isa nelak, na rma ma rtuan ewal Yusuf ma rfalak ne, “Baba, ami wol amfonak afa verin oa. Ami wol mam kubang roak, ovu vali amala munuk roak mam afwatan ra ma amkati afamtahan tali oa, teran watan tenamami ra ovu mam lanun ra. ¹⁹Baba, dek msi'ik watan ma amamata mam lafar, ovu vali mam lanun ra deka rmesin watan. Mala afamtahan al fwaha tenamami ra ovu vali mam lanun ra, boma ami amva'at. Amtorong ma raja ni munuk tenamami ra ovu mam lanun ra. Mala nabat vali ma ti amava na'a mam va'i ra.”

²⁰Ba Yusuf nfaha munuk va'i ovi rna'a Mesir yai verin raja. Tamata Mesir ra munuk rfedi rir lanun ra, tevek lafar dawan nkena ira, ba raja ni munuk lanun avyai roak. ²¹Tamata avyai munuk lahir reluk tamata iria verin raja na'a Mesir, ntali wahan nti wahan. ²²Teran a'uk i wol nfaha mela falurut ovi rna'a Mesir rir lanun ra. Raja notu wean inyai, tevek lokat amar, na ia nala afamtahan verin ira ma ra'an, ba wol rfedi rir lanun ra ma rfaha slarufneri tali Yusuf.

²³Nata Yusuf nfalak verin tamata avyai munuk ne, “Ya'a ufaha roak tenabira ra, ovu bir lanun ra, ba mia myeluk roak tamata iria verin raja. Nabat ra hi inyai, ba ki myala ma ti miva na'a bir va'i ra. ²⁴Wean i myala roak va'i ihin ra, na msyiduk boku ma myala verin raja, na'uk lahir dawan verin mia, ma mian ovu

yanabira ra ra'an vali. Boku na'a nabat vali ma miva ewal.”*

²⁵ Ba tamata Mesir ra rfalak verin Yusuf ne, “Oa fwava'at ewal roak ami, ba wol amamata mam lafar roak. Oa mu lolin a dawan urun verin ami ta baba. Ami veka ameluk tamata iria verin raja ovu ralamami lolin watan.”

²⁶ Ba Yusuf notu wean inyai ma neluk inukun na'a Mesir, ma wean i rala rir va'i ihin ra, na lokat ira rala boku verin raja ma neluk rir babahir kulu. Na'uk mela falurut ra wahal. Inukun ini tali lalan a, rfabana watan ia na'a Mesir ti naran amar ini.*

²⁷ Ba Yakub ovu yanan ra rna'a wan isa naran Gosyen na'a Mesir. Ira ovu uburir-nusirira ra rotu duar-yanarira na'a inyai ma rivun ila'a roak ira, ovu rka'i roak.

²⁸ Yakub nleal Mesir varat vutu rahin ifitu roak. Ba ia ni varat ratut isa vutf'a'at rahin ifitu na'a lanit ivavan ini. ²⁹ Sarseri ma Yakub nan a nakbosal, na nera yanan i Yusuf a ma nfalak ne, “Baba, wean i oa mlobang ya'a, na fwadoku limam na'a sahing vavan a ma mufwaba lahir verin ya'a ne, wean i umata, na veka motu lolin ya'a ma deka moving ya'a na'a Mesir ini.* ³⁰ Na'uk amar i umata, na movun ya'a ma ti moving ebang ovu ubung a nusing ra. Ba movun ya'a tali Mesir ini ma ti moving ya'a na'a wan i roving ira na'a.

Ba Yusuf nfalak verin yaman a ne, “Ya'a veka ot orang afa i baba fwalak yai.”

³¹ Nata yaman a nfalak ewal verin ia ne, “Eka mufwaba lahir ne, veka mot orang afa i ufalak ini!”

Ba Yusuf nafwaba lahir verin yaman a. Nata Yakub ralan a lolin roak ma nsangatur na'a wan i ntuba a, ma nraning Ubu.

Yakub nera ma Ubu naflahar Yusuf yanan ra

48 ¹ Amar ifira nelak watan obin, na tamata isa nfalak verin Yusuf ne, “Yamam a ni suhut a notu ma nleka

* 47.24 Tali va'i ihin ra na rala persen vutrua verin raja ma neluk babahir kulu. Teran persen vutwalu nuhu ra'an ovu rava.

* 47.26 Rbahir kulu wean watan ayat 24.

* 47.29 Nfadoku liman na'a sahin vavan a ni ihin a, ia veka not nala munuk afa ovi nfalak ra.

aleman roak.” Ba Yusuf novun yanan ra Manasye ovu Efraim ma rti ralola ia. ²Ba ti ma tamata isa nfalak verin Yakub ne, “Yanam i Yusuf nma.” Ba nfangrebat urun tenan a ma nbatar ma ndoku wan i ntuba a.

³Yakub nfalak verin Yusuf ne, “Ubu nangrebat lia munuk. Na'ut i una'a Kanaan ma una'a ahu i naran Lus, na Ia nfavotuk mane naflahar ya'a. Ubu nfalak ne, ‘Ya'a mane otu ma yanam ovu ubum ra rivun ila'a ira ma rna'a bangsa dawan isa. Ya'a veka ala lanun i na'a Kanaan ini verin oa, ovu veka ala vali verin yanam ra ovu ubum nusim ra ma rna'a ini, nata ti naran i lanit ivavan namdumur a.’ ”

⁵Yakub ntafal ma nfalak verin Yusuf ne, “Ba amar ini, ya'a usikat lahir yanam irua ini, Efraim irua Manasye ma reluk yanak. Na'ut i rarali ira, na ya'a wol uma Mesir ini obin, na'uk amar ini mane al roak ira ma reluk yanak. Ya'a veka ala vali ning metan ra verin ira, wean Ruben irua Simeon. ⁶Na'uk wean i yanam ewal, na ya'a wol ala ira ma reluk yanak. Ira veka rir metan vali tali Efraim ovu Manasye. ⁷Ya'a ala yanam irua yai ma reluk yanak ma al ufangananang renam a Rahel. Na'ut amar i ewal ya'a tali Padan-Aram yai, na renam a nmata na'a Kanaan, wan yai wol ka'i raroa vali tali Efrata. Ralang a lalau urun ia lahir. Ya'a oving ia na'a inveli, nebang linga'an i me nti Efrata.” (Fiang ini rfanara ewal roak Efrata ne, Betlehem.)

⁸⁻¹⁰Yakub itrana da'in ia roak, ovu matan ra lavlova ma mane wol nsirea roak. Yakub wol nef nala kasiko'u irua yai, ba norat Yusuf ne, “Iki yanan kasiko'u ovi?”

Yusuf nvalat Yakub ma nfalak ne, “Ini yanak ovi Ubu nala verin ya'a na'a Mesir a.”

Ba Yakub nfalak verin ia ne, “Movun ira mwa ini ma era ma Ubu naflahar ira.” Ba Yusuf novun yanan irua yai ma rebang ia, beti Yakub a nvoan ovu nangabuk ira.

¹¹Nata Yakub nfalak verin Yusuf ne, “Na'ut i una'a Kanaan obin, na unarin ne mwata roak. Ya'a wol uka'a lahir ne, veka uma ma utuan ewal oa, ovu Ubu notu vali ma urea yanam ra.”

¹²Nata Yusuf nala ewal yanan ra tali yaman a ra'in ratan a, beti

Yusuf nsangatur lahir verin ia. ¹³Yusuf ntaha yanan limarira ra ma rfaseri uburira turan ra. Iya'an a Manasye nana'a lihir mela, na iwarin a Efraim, nana'a lihir balit. ¹⁴Na'uk Yakub nsikat liman ra mane nfadoku na'a ulurira ratan ra, ma mane nera ma Ubu naflahar ira, na nfadoku sala liman ra. Liman mela nana'a Efraim ulun ratan a, velik ne iwarin ia, na liman balit a nana'a Manasye ulun ratan a.

¹⁵Nata Yakub nera ma Ubu naflahar Yusuf yanan ra ma nfalak ne, “Ubu i yamang Abraham ovu Ishak ba'i raraning Ia yai, Ia hi nfatuang ya'a na'a lanit ivavan a ma naran amar ini. Ubu muflahar kasiko'u ovi! ¹⁶Ubu, bwotuk wean nansinir ntali lanit ratan ma fwaroa roak afa ovi sian ra tali ya'a. Fara muflahar kasiko'u tuv marmuri irua ini ma tamata ra munuk rka'a ne, yanak ira tali yamang Abraham ovu Ishak ubur nusirira ra. Era ma Ubu motu ma duar-yanarira rivun ira na'a lanit ivavan a.”

¹⁷Na'uk Yusuf ralan a wol lolin lahir, tevek nsi'ik i yaman a nfadoku liman mela a na'a Efraim ulun ratan a, ba ntaha yaman liman mela a mane nfadoku na'a Manasye ulun ratan a. ¹⁸Nata Yusuf nfalak verin yaman a ne, “Baba, oa fwadoku sala limam mela na'a Efraim. Manasye ini brana iya'an lalean ia, ba fwadoku limam mela na'a ulun ratan a.”

¹⁹Na'uk yaman a nafena, ba nfalak verin ia ne, “Ya'a uka'a afa ovi otu ini ta baba. Velik ne Manasye, yanan ovu ubun-nusin ra veka rivun ira ma rasdovu ira na'a bangsa dawan isa, na'uk warin a, ni bangsa a veka dawan lia ira.”

²⁰Ba Yakub nera ma Ubu naflahar Yusuf yanan ra ma nfalak ne, “Tamata Israel ra veka rala narabira ra wean i mane rsikat limarira ra ma rera ma Ubu naflahar tamata ra. Ira veka rfalak ne, ‘Fara Ubu naflahar mia wean Efraim irua Manasye.’”

Yakub notu ma Efraim naran a ula ia beti Manasye, boma tamata ra rka'a ne, Efraim dawan lia Manasye.

²¹Nata Yakub nfalak verin Yusuf ne, “Wol mnanat, na ya'a veka umata, na'uk Ubu veka nfatuang mia ma veka myewal mia miti ewal Kanaan ma mnya'a ubum-nusim rir lanun a. ²²Ya'a ala vuar i na'a Sikhem, wan i lolin urun i lahir eri verin oa ta Yusuf, ba wol

mane ala verin a'am ra ovu warim a. Ya'a utung lanun yai, tevek ufaleka tamata Amori ra ovu ning nahin a, ovu vuhur a, ba ya'a ning roak wan yai.”

Yakub nera ma Ubu naflahar yanan ra

49 ¹Nata Yakub nera yanan ra munuk ma rma ma nfalak ne, “Mya ini ma misdovu mia, boma ufamalik afa ovi veka mtyuan na'a amar ovi veka rma ini.

²Mya ma misdovu mia ta yanak averi, ma mryenar afa ovi yamabira ya'a Israel a, mane ufalak a.

³Ruben, oa ini yanak brana iya'an lalean oa, rarali oa na'ut amar i beti umela ma ungrebat. Oa fwava'at lan ya'a, tevek ula lalean oa, ba tamata ra ralang oa.

⁴Na'uk oa wol mtahang nala ralam, wean i saksakan ra rafut, ba wol ula oa roak. Veka ufakabava oa, tevek mu sian a mtuba ovu awang a, ma fwangra ning ko'i a.*

⁵Simeon irua Lewi rafatun ma wean isa watan, tevek rsifedan da'in.

⁶Ya'a ufena ma urenar afa sian ovi ranovak na'a rir sidovung a. Ra'an vai isa ma rfedan tamata ra, tevek rangrova. Inar ma rwi-rwa afwatan ra, ti naran i retal karba rir lar muri ra ma wol rban nala roak.

⁷Ubu nkusar nwear ira, tevek rangrova ovu ralarira i wol rtahang nala afa. Ira veka rama'ar ma wol rleal wan isa roak. Ira ramir ramar na'a Israel ni lanun a.

⁸Yehuda, a'am a warim ra veka rfadawang oa. Yanak ra munuk veka rsangatur nulu oa, tevek oa fwaleka munuk tamata ovi rangal oa ma mtaha boturira ra ma mta'i soak ma rsuta fun.*

⁹Yehuda ia wean singa varverun i beti ndava nala ni afamtahan ma nfaleka munuk ovi rangal ia a. Ia wean singa ma newal ia ma nti ntuba, na iki nabrahi ma nfabatar ia?

¹⁰Yehuda vek ntaha fareta, ubun-nusin ra vek rfareta, nata ti

*49.4 Msi'ik Kejadian 35:22a. Ruben ntuba ovu Yakub awan i naran Bilha, na'uk Ruben wol renan ia.

*49.8 Yehuda naran a ni ihin raraning.

naran i tamata i vek nma ma nfareta nuhu ra munuk. Nuhu ra munuk rtali lanit i vavan vek rma ma rbahir kulu verin ia, ma rsuta rsangatur nulu ia ma rarenar afa ovi nfalak ra.

¹¹⁻¹²Yehuda, ia vek ni vava'at malinan watan ovu afakataka munuk nana'a verin ia. Va'i ihin ra ovu afwatan ra vek lolin watan ovu fana'an-fanenu dawan ila'a. Ba matan ra ravuli, tevek nenu anggur ovu nifan ra rangiar, tevek nenu susu.

¹³Zebulun vek nleal tahat nelan a. Wan i nleal yai kabal ra vek rma ma rlau na'a inyai. Ni lanun a vek ti ni wahan nebang Sidon.

¹⁴Isakar wean keledai i lurin rangrebat na'uk nafena nbana ma ntuba na'a ni vnuat fruarira.

¹⁵Isakar nrea wan isa na lolin ovu malinan watan ba nleal inyai. Wan yai lolin, ba velik ne tamata liak rkiwal ia ma neluk iria, na'uk wol nti talik wan yai.

¹⁶Dan, ia nvolan verin tamata Israel ra, kena te sala ira, wean vali Israel ni arun dawan liak ra.

¹⁷Dan wean ulrua na'a linga'an nelan a, ma nfabriang ma nkaras kuda ean fun a, ma tamata ovi ravul ia rleka lahir tali kuda ratan.

¹⁸Yakub nfalak verin Ubila'a ne, "O Ubila'a, unaban watan ma maling ya'a tali wan sian ma uti wan lolin."

¹⁹Gad, tamata barborin ra mane rotu rira dur isa ma veka rotu sian ia ovu ubun-nusin ra, na'uk newal ma nlabas ira, boma nbori rira metan ra.

²⁰Asyer, ia ni va'i ihin ra lolin urun ma ni fava'ak ra manminak urun ia, ma raja ra inar ma ra'an.

²¹Naftali, ia wean rusa itai i barlewan ma nbana tia ma watan. Na'ut i nrالي ia, na yanat ra lolin urun.

²²Yusuf wean aa anggur i nfaseri wear ulun ovu sanan ra rarata ma rtabyaling. Ubun nusin ra vek rivun ila'a ira ma ramelir tia ma watan, wean aa sanan ovi rtabyaling.*

²³Tamata ovi rangal ia rangrova ia, ma rfalak visal a vasil ia, ba rfedo ia wean tamata ovi rtaha rira dubil ra ma rsobal rira

*49.22 (49:22) Tafsiran boku rfalak ne Yusuf wean keledai varverun ovi nafla tia ma.

vuhur ra ma rfana tamata.

²⁴Na'uk ni vava't malinan watan, tevek Ubu i ya'a Yakub uraning a vek nfangrebat Yusuf ovu nwanar ia wean i tamata ovi limarira ra rangrebat ma wol natli'ik al rtaha rira dubil ovu vuhur a. Ubu nwanar ia wean tamata i nfawatak ni domba ra. Ubila'a nsi'ik ia ovu ubun-nusin ra.

²⁵Ubu i yamabira nraning a, nlobang oa, ta Yusuf. Ubila'a naflahar oa ovu da'ut ntali lanit ratan ovu vali ovu wear i nana'a lanun ralan. Ubu naflahar oa boma ubum a nusin ra rivun urun ovu bira afwatan ra, yanarira rivun vali.

²⁶Afa ovi lolin ra, ya'a era ma Ubu notu verin oa, berkat yai, lolin rahi afa ovi lolin rtali vuar ratan ovi rna'a ini tali lalan a. Ira lolin rahi afa ovi rtali sakvuvar ra. Ya'a era ma Ubu naflahar oa ovu afa ovi lolin ra, ma oa meluk mela verin a'am ra ovu warim a.

²⁷Benyamin wean yaha lalilin i nablafar. Lera wol ndata obin, na nfaleka roak tamata ovi rangal ia, ma nala rira metan ra. Ti ma ovan, na nsiduk afa ovi nala ra verin ko'u ra.

²⁸Afa ovi Yakub nfallak verin yanan a brana vutu rahin irua ihir ira wean inyai. Ira rotu arun dawan na'a Israel. Yakub nfallak verin yanan ra ne, Ubu veka nala afa lolin verin ira ovu uburir-nusirira na'a varat ovi vek rma ini wean i Ubila'a ralan a nfallak.

Yakub nmata

²⁹Nata Yakub nsurak yanan ra wean ini, "Sarseri roak mane nang nakbosal ma umata wean ubung a nusing ra. Ba veka myala tenang a ma miti Kanaan, ma myoving ya'a nebang ira na'a van i na'a tamata Het i naran Efron ni va'i.* ³⁰Van yai nana'a va'i mera i naran Makhpela, sarseri ahu Mamre na'a Kanaan. Abraham nfaha va'i yai ovu van yai ntali Efron ma na'a ahu nitu wan verin ira.

³¹Tamata ra roving Abraham ovu awan i naran Sarah na'a wan yai. Roving vali Ishak ovu awan i Ribka. Ya'a oving vali awang i Lea na'a inyai roak. ³²Lanun ovu van yai rfaha tali tamata Het ra.

* 49.29 (49:29) 'Van' ovu 'wan' rsialing ira. 'Van' ihin a 'goa' na'a vaimala.

Myoving ya'a na'a wan yai.”

³³Ti ma Yakub nfalak munuk afa avyai verin yanan ra, nata netar tetan a, ma nan nakbosal.

50 ¹Yakub nmata roak, ba Yusuf nleka ti ndoku yaman ulun tutul a ma nvakar ovu nvoan ia. ²⁻³Nata Yusuf nfalak verin ni tamata Mesir ovi rkarya ma ba'i rotu ubat verin tamata matmatan ra ne, “Myotu ubat wean bir adat a na'a yamang tenan a, boma deka nbetan.” Amar vutfat rkarya ma rotu Yakub tenan a ovu ubat yai, boma deka nbetan wean watan i ba'i rotu a. Tamata Mesir rvakar ia ti naran amar vutfitu.

⁴Ti ma amar i ralan lalau urun ia yai nlia roak, na Yusuf nfalak verin tamata ovi rkarya verin raja na'a ni rahan dawan a ne, “Mlyobang ya'a ma fyalak verin raja ne, ⁵Na'ut i yamang a sarseri roak mane nmata, na nfalak ma ufwaba verin ia ne, wean i nmata, na uti ma oving ia na'a Kanaan, na'a wan i nfadoku roak a. Ba fara ne raja ntorung, ma uti oving yamang a vek. Oving munuk ia ki ewal ya'a.’ ”

⁶Ba raja nfalak verin Yusuf ne, “Muti ma moving yamam a wean i mufwaba roak verin ia yai.”

⁷Nata Yusuf nti ma noving yaman a. Raja ni tamata karya ra ovu tamata dawan ovi rkarya na'a ni rahan dawan a, ovu vali dawan Mesir ra, ira irmunuk Yusuf rti. ⁸Yusuf ni rahan teta a ovu a'an ra ovu warin a, ntafal vali rir tiniman liak ra rti vali. Teran a'uk kasiko'u ra ovu tamata ovi rwanar ira, ovu vali rir afwatan ra rna'a Gosyen watan. ⁹Tamata ovi ravul kareta ra ovu ovi rdata kuda ra rovu vali, ba rir sidovung a blawat urun ia.

¹⁰Nata, raran wan isa na'a oar Yordan ni lihir timur a, na rasdovu ira na'a inyai ma rvakar ma vairira dawan urun ia. Ahu yai naran Goren-Haatad. Tamata ra ba'i rfari rira slarufneri ra na'a inyai. Yusuf nvakar ovu ira ti naran amar ifitu. ¹¹Ti ma tamata ovi rleal Kanaan yai rarea ira rvakar na'a Goren-Haatad na'a wan i rfari slarufneri ma rfalak ne, “Tamata ovi rtali Mesir eri rvakar ma dawan.” Ba rfanara wan yai Abel-Mizraim, ni ihin a; tamata Mesir ra rvakar na'a wan i na'a oar Yordan ni lihir.

¹²Ba Yakub yanan ra rotu munuk afa ovi ia nsurak ra. ¹³Ba rovun ia rti Kanaan ma roving ia na'a van i na'a va'i i naran Makpela, sarseri ahu Mamre. Abraham nfaha va'i yai ovu van yai ntali tamata Het i naran Efron ma na'a ahu nitu wan verin ira.

Yusuf nfamolu a'an ra

¹⁴Ti ma Yusuf noving roak yaman a, beti ia ovu a'an a warin ra, tafal vali ovi rti munuk ma roving Yakub, rewal ira rti Mesir. ¹⁵Yamarira nmata roak, ma a'an ra rsifalak afa verin ira ne, "Betane Yusuf ntonan ita obin, tevek did sala i totu verin ia na'ut i kako'u ia obin a?" ¹⁶Ba a'an ra rsinir tamata liak ma nfamalik verin Yusuf ne, "Yamam a wol nmata obin, na nsurak ami ma amfalak wean ini, ¹⁷'Musti amfalak verin Yusuf ne, lan ana a'am ra rotu sian urun oa, na'uk era ma mabun ira.' Amar ini amera ma fara mabun rir afa sala ovu salasilan rotu verin oa. Ami amraning vali Ubu i yamam a ba'i nraning a, ba mabun mam salasilan a." Yusuf nrenar afa ovi rfalak ra, ba nvakar.

¹⁸Nata, a'an ra rma ma rsoak nulu ia ma rfalak ne, "Amsoak nulu oa ma ameluk tamata iria verin oa."

¹⁹Nata, Yusuf nfalak verin ira ne, "Deka byobar, tevek ya'a wol Ubu ya'a ma ukun mia. ²⁰Myotu sian ma fyedi ya'a, na'uk Ubu nkati bir sian yai ovu afa ovi lolin urun. Ubu notu ma una'a ini, boma tamata rivun deka rmata na'a lafar dawan ini. ²¹Deka byobar kikyai. Ya'a mane usi'ik fana'an fanenu ra verin mia ovu bir tiniman ra munuk." Ia nangrihi ma lolin verin ira, ma notu ma ralarira lolin watan ovu ia.

Yusuf nmata

²²Ba Yusuf ovu a'an a warin ra ovu rir tiniman ra rleal Mesir. Yusuf ni varat ratut isa vutu a na'ut i nmata. ²³Ia nva'at ti naran i nrea vali Efraim yanan ra ovu ubun ra. Ia nrea vali Manasye yanan i Makhir yanan ra. Yusuf nala Makhir yanan ra neluk yanan vali.

²⁴Yusuf nangrihi ovu a'an ra ovu warin a ma nfalak ne, "Sarseri mane umata, na'uk Ubu veka nfatuang mia. Ia mane nfaturu

linga'an ma miti talik lanun ini, ma myewal mia miti Kanaan. Ubu nafwaba lanun yai verin Abraham, Ishak, ovu Yakub.”

²⁵Nata Yusuf nfallak verin Yakub ni rahan teta a ne, “Ubu veka nlobang mia. Ba na'ut i Ubu nlobang ma myewal mia miti Kanaan, na mifwaba ma mtyaha luring ra ntali wan ini.”

²⁶Yusuf ni varat ratut isa vutu na'ut i nmata na'a Mesir. Ti ma rotu ubat munuk na'a tenan a, rfadoku ia na'a boban.*

*^{50.26} Keluaran 13:19. Musa ntaha Yusuf lurin ra, tevek Yusuf nva'at obin, na nfallak boma ni tamata ra rafwaba verin ia ne, “Amar i Ubu nlobang mia ma miti talik Mesir ini, mtyaha luring ra tali wan ini.”